

## **Sammanfattning av nya lagregler i LSS fr.o.m. den 1 juli 2013**

Nedan följer en kort sammanfattning av de viktigaste förändringarna i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) från och med den 1 juli 2013 som rör kommunens ansvar.

Ny tillsynsmyndighet från och med den 1 juni 2013 är Inspektionen för vård och omsorg (IVO). För mer information, se även Inspektionen för vård och omsorgs hemsida [www.ivo.se](http://www.ivo.se) och lagtexten (1993:387) samt prop. 2012/13:1.

I staden kommer rutiner att behöva utarbetas för den praktiska hanteringen av kommunens nya uppgifter. Av propositionen framgår att föreskrifter från tillsynsmyndigheten om hur de nya reglerna ska tillämpas kan förväntas framöver. Det kan även förväntas att Försäkringskassan och Inspektionen för vård och omsorg informerar om hur de vill att kommuner ska fullfölja sin underrättelse- och sina anmälningsskyldigheter till respektive myndighet.

### **Särskilda uppgifter för kommunen**

För kommunen har fr.o.m. den 1 juli 2013 följande särskilda uppgifter tillkommit, utöver de som kommunen redan har (15 § LSS):

#### **Underrättelseskyldighet**

Kommunen ska underrätta Försäkringskassan om en enskild som får assistansersättning enligt 51 kap SFB beviljas boende med särskild service, daglig verksamhet, barnomsorg eller någon annan insats som kan påverka behovet av personlig assistans. Underrättelseskyldigheten gäller oberoende av att den enskilde alltid är skyldig att själv anmäla beslut om sådana insatser, för att säkerställa att Försäkringskassan informeras.

#### **Anmälningsskyldigheter**

Följande anmälningsskyldigheter gäller för kommunen från och med den 1 juli 2013:

- Kommunens anmälningsskyldighet när det gäller verksamhet enligt LSS som ska bedrivas i egen regi utvidgas till att även omfatta personlig assistans enligt 9 § 2 LSS. Kommunen är

sedan tidigare skyldig att alltid anmäla verksamhet enligt LSS som ska bedrivas i egen regi (och som i enskild regi kräver tillstånd att bedriva) till tillsynsmyndigheten, innan verksamheten påbörjas (23 § LSS).

Tillsynsmyndigheten (IVO) får förelägga en kommun som inte fullgjort sin anmälningsskyldighet att fullgöra den. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

- Kommunen ska anmäla till Försäkringskassan om det finns anledning att anta att assistansersättning när det gäller vissa beviljade insatser och om det kan antas att assistansersättning enligt 51 kap SFB används för annat än köp av personlig assistans eller kostnader för personliga assistenter.
- Kommunen ska vidare anmäla till tillsynsmyndigheten IVO om det finns anledning att anta att en tillståndshavares lämplighet att bedriva verksamhet med personlig assistans kan ifrågasättas.
- Utöver ovanstående ska kommunen liksom tidigare anmäla till Försäkringskassan när någon som har ansökt om personlig assistans enligt 9 § 2 LSS kan antas ha rätt till assistansersättning enligt 51 kap SFB.

Underrättelse- och anmälningsskyldigheterna är lagstadgade och bryter därmed sekretessen. Den enskilde bör dock informeras om kommunens skyldigheter.

### **När assistans utförs av någon som är närstående till eller lever i hushållsgemenskap med den enskilde (9 c § LSS)**

Om personlig assistans enligt LSS utförs av någon som är närstående till eller lever i hushållsgemenskap med den enskilde och som inte är anställd av kommunen, får kommunen enligt 9 c § LSS besöka den enskilde när det behövs för att bedöma behovet av eller rätten till personlig assistans, eller om det behövs i övrigt för att kunna tillämpa lagen. Detta innebär dock inte någon rätt för kommunen att få fritt tillträde till bostaden eller att utföra tillsyn.

Med närstående avses make, sambo, barn, förälder och syskon samt deras makar, sambor och barn.

Inspektionen för vård och omsorg har också rätt att utföra tillsynsinspektion i bostaden när assistans utförs av någon som är närstående till eller lever i hushållsgemenskap med den assistansberättigade och som inte är anställd av kommunen.

Om kommunen vid upprepade tillfällen utan giltig orsak vägras besök får det ekonomiska stödet för personlig assistans enligt 9 § 2 LSS dras in eller sättas ned. För att stödet ska få dras in eller sättas ned krävs att den enskilde har informerats om denna påföljd.

Det innebär att det ekonomiska stödet för personlig assistans endast får dras in om stadsdelsnämnden bedömt att ett personligt sammanträffande är nödvändigt för att kunna bedöma rätten till insatsen. Det ekonomiska stödet dras då in tillfälligt tills att den enskilde medverkar till att ett hembesök blir av. För att en indragning ska kunna ske måste den enskilde först ha informerats skriftligt om att det kan bli följden om han eller hon inte medverkar till utredningen.

Ledning bör enligt förarbetena hämtas från Försäkringskassans tillämpning av nuvarande reglering om giltig anledning för att vägra medverka vid utredningsåtgärder (110 kap 52-53 §§ SFB).

För att rent praktiskt hantera situationer där indragning av ekonomiskt stöd enligt 9 § 2 LSS aktualiseras på grunder som anges ovan är det lämpligt att varje berörd nämnd ser över behovet av åtgärder för delegation och beslut.

### **Möjlighet att som alternativ till hembesök välja att den närstående assistenten anställs av kommunen**

Som ett alternativ till att acceptera hembesök bör det enligt förarbetena vara möjligt för den enskilde att den närstående assistenten anställs av kommunen (prop. 2012/13:1). Syftet är att begränsa integritetsintrånget som skyldigheten att ta emot hembesök enligt 9 c 1 § LSS kan innebära för den enskilde, samtidigt som kommunen ges en viss insyn i verksamheten.

En vårdnadshavare som vill vara assistent åt sitt barn måste antingen samtycka till hembesök eller vända sig till kommunen för att bli anställd där.

### **Beslut om återbetalning av ekonomiskt stöd för personlig assistans enligt 9 § 2 LSS**

Sedan tidigare gäller att kommunen enligt 12 § LSS får besluta om återbetalning av ekonomiskt stöd som kommunen beviljat enligt 9 § 2 LSS, om den som erhållit stödet eller hans eller hennes företrädare genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt förorsakat att det ekonomiska stödet har lämnats felaktigt eller med för högt belopp. Motsvarande gäller om det ekonomiska stödet har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och den enskilde skäligen borde ha insett detta.

### **Uppgiftsskyldighet för arbetsgivare/uppdragsgivare till personlig assistent (9 d § LSS, 11 a § LSS)**

Det har införts en skyldighet för arbetsgivare eller uppdragsgivare för personliga assistenter att lämna uppgifter om anställda assistenter till kommunen och Försäkringskassan.

De uppgifter som ska lämnas ska visa om assistenten är närstående till eller lever i hushållsgemenskap med den enskilde, om assistenten har fyllt 18 år och om assistenten är bosatt inom eller utanför EES-området.

Uppgifterna ska lämnas innan den personliga assistansen börjar utföras och vid ändrade förhållanden.

Uppgifter ska också lämnas som visar den arbetstid som en assistent har arbetat hos den enskilde. Uppgifterna ska lämnas månadsvis i efterhand.

Vidare ska arbetsgivaren eller uppdragsgivaren *på kommunens begäran* lämna uppgifter som visar att assistenten inte har fyllt 18 år, är bosatt utanför EES-området eller till följd av sjukdom, ålderdom eller liknande orsak saknar förmåga att utföra arbete som personlig assistent. Arbetsgivaren/uppdragsgivaren ska också på kommunens begäran lämna uppgifter som visar att assistans inte utförs på tid som överstiger lagen om arbetstid m.m. i husligt arbete, arbetstidslagen eller kollektivavtal som uppfyller kraven i 3 § arbetstidslagen.

## Tillstånds- och anmälningsplikt för att bedriva verksamhet enligt LSS

Nya lämplighetskrav för att meddelas tillstånd att bedriva verksamhet enligt LSS (23 § LSS) har införts.

Tillsynsmyndigheten IVO ska utöva tillsyn över tillståndshavares lämplighet utifrån de krav som ställs.

En enskild person måste ha tillsynsmyndighetens tillstånd för att yrkesmässigt bedriva verksamhet med personlig assistans enligt 9 § 2 LSS eller verksamhet enligt 9 § 6-10 LSS (korttidsvistelse, korttidstillsyn, bostad med särskild service för barn och ungdomar samt vuxna och daglig verksamhet).

Tillstånd kan endast ges till den som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt visar sig lämplig att bedriva sådan verksamhet.

För juridisk person ska lämplighetsprövningen även avse

1. den verkställande direktören och annan person som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten
2. de styrelseledamöter och styrelsesuppleanter som till följd av eget eller närståendes ekonomiska intresse har en väsentlig gemenskap med den juridiska personen, som är grundad på andelsrätt eller jämförbart ekonomiskt intresse, och
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag

Kommun och landsting som ska bedriva sådan verksamhet ska anmäla denna till IVO innan verksamheten påbörjas.

Den som beviljats ekonomiskt stöd för personlig assistans enligt 9 § 2 LSS eller assistansersättning 51 kap SFB och som själv har anställt en personlig assistent ska göra en anmälan till IVO innan assistenten påbörjar sitt arbete.